

430/1919 Sb.

Zákon

ze dne 22. července 1919

o veřejných knihovnách obecních.

Z usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

§ 1.

Na doplnění a prohloubení vzdělanosti všech vrstev obyvatelstva zřizovány bud'te politickými obcemi veřejné knihovny s četbou vzdělávací naučnou i zábavnou, která má skutečnou vnitřní hodnotu.

§ 2.

V politických obcích s národnostními menšinami budiž zřízena i pro menšinu knihovna zvláštní nebo zvláštní oddělení knihovny všeobecné, když tyto menšiny vykazují aspoň 400 osob podle posledního sčítání lidu, pokud se týče, když v obcích těch je veřejná menšinová škola. Pro menšiny, nevyhovující těmto podmínkám, ale dosahující aspoň 10 % všeho obyvatelstva, budiž zřízena vždy pro několik obcí knihovna společná, s poměrným příspěvkem každé zúčastněné obce. Bližší určí provádění nařízení. Nežřídí-li obec menšinovou knihovnu podle ustanovení tohoto zákona a prováděcího nařízení, jež k němu bude vydáno, může takovou knihovnu zříditi ministerstvo školství a národní osvěty samo na útraty obce.

§ 3.

Úplně vybudovaná knihovna skládá se z půjčovny knih, čítárny časopisů a knihovny příruční.

§ 4.

Nařízením bude stanoven minimální program, který v obcích, kde jest aspoň obecná škola, má býti proveden nejdéle do jednoho roku, pokud však takováto obec nedosahuje počtu 400 obyvatelů, do dvou let od doby, kdy tento zákon vejde v platnost. Stejně bude stanovena lhůta, do které jest provésti minimální program v ostatních obcích.

§ 5.

Náklad na zřízení a udržování veřejné knihovny hradí politická obec jako řádné vydání obecní. Roční částka, jakou obec má věnovati tomuto účelu, bude určena nařízením. Při tom však jest zachovati zásadu, že náklad jest určován počtem obyvatelstva (příslušníků národnostní menšiny) a to ročně 30 h až 1 K za každého obyvatele (příslušníka národnostní menšiny).

§ 6.

Působí-li v obci, ve které má býti zřízena obecná veřejná knihovna, již nějaká knihovna, vyhovující ustanovení § 1, může tato knihovna bud'to

a) převzata býti obcí, nebo

b) zůstatí dosavadnímu vlastníkovi, jemuž se dostane každého roku od obce subvence ve výši závazného obecního nákladu knihovního. Prováděcí nařízení ustanoví, jak bude tato subvence rozvržena na výlohy správní a na zakoupení nových knih, a upraví otázku vlastnictví, nově zakoupených knih i jiného inventáře. V obou případech jest pak taková knihovna podrobena ustanovením tohoto zákona, zejména též co do správy.

§ 7.

Knihovnu řídí knihovní rada 4 - 8členná, jak blíže určí nařízení; polovinu členů ustanovuje obecní zastupitelstvo z voličův obecních; k nim přistupuje jednatel místní komise osvětové a zbytek přiberou tito členové kooptací z pravidelných vypůjčtovatelů posledního období. Pokud veřejná knihovna v místě dosud nepůsobila a nebylo tudíž vypůjčtovatelů, dlužno kooptované členy vybrati z místních osvětových pracovníků. Funkce členů knihovní rady jsou neplacené a trvají dva roky. Odpadne-li některý z členů knihovní rady, budiž na zbytek funkčního období ustanoven člen nový stejným způsobem, jakým došlo k členství uprázdněnému. Pro knihovnu menšinovou (i je-li pouhým oddělením knihovny všeobecné), jest zříditi zvláštní radu knihovní, jejíž všichni členové musí býti příslušníky národnostní menšiny, pro niž knihovna se zřizuje.

§ 8.

Práva a povinnosti knihovní rady, která se schází aspoň jednou za čtvrt roku, jsou:

a) aby jmenovala knihovníka a síly výpomocné a postarala se, aby jim vydržovatel knihovny poukázal odměnu, nebo plat podle § 9,

b) aby vedla finanční správu knihovny,

c) aby rozhodovala po návrhu knihovníkově o nákupu nových knih a vyřazení nevhodných,

d) aby ustanovila pravidla pro půjčování knih i používání čítárny a hájila zájmy knihovny vůči vydržovateli i ostatní veřejnosti,

e) aby o své činnosti podávala ročně písemnou zprávu obecnímu zastupitelstvu.

Obecní zastupitelstvo je zavázáno, aby o umístění knihovny, zejména též o stavbě zvláštní budovy, dohodlo se předem s knihovní radou. Jestliže se shody nedocílí, rozhodne ministerstvo školství a národní osvěty.

§ 9.

Agendou knihovny pověří se zvláštní knihovník, který má v knihovní radě hlas poradní. V obcích, jež mají více než 10.000 obyvatelů, bud' plat jich vyměřen tak, aby knihovník mohl se věnovati cele jen tomuto povolání, v ostatních obcích bud' stanovena odměna dohodou.

§ 10.

Několik obcí může zříditi společnou knihovnu speciálního rázu v místě, o němž se dohodly. To však je nezbavuje závazků vůči knihovnám místním.

§ 11.

Dozor nad řádnou působností všech veřejných knihoven náleží ministerstvu školství a národní osvěty, které zřídí potřebné knihovní instruktory a rozhoduje s konečnou platností o všech sporných otázkách veřejných knihoven. Zejména může ministerstvo, neb úřad, jím k tomu zmocněný, sledá-li toho potřebu, rozpustiti knihovní radu, zříditi zatímní orgán náhradní, zbaviti členství jednotlivé členy knihovní rady a jmenovati nové její členy. Stejně může býti odstraněn i knihovník, jehož činnost by nevyhovovala účelu tohoto zákona.

§ 12.

Provedením tohoto zákona pověřuje se ministerstvo školství a národní osvěty a ministerstvo vnitra.

T. G. Masaryk v. r.

Tusar v. r.

Švehla v. r.

Habrman v. r.